

کردستان Kurdistan



بیمان خلفیگی / روستای دولاب

کردستان

استان کردستان با مساحتی حدود ۲۸ هزار و ۲۰۳ کیلومتر مربع در غرب ایران قرار دارد و منطقه‌ای کوهستانی است که دشت‌های مرتفع و دره‌های پهن آن نیز در پهنه منطقه گسترده شده‌اند. اختلاف ارتفاع بین بلندترین و پست‌ترین نقاط استان به حدود ۲۴۰۰ متر می‌رسد که این اختلاف ارتفاع خود باعث به وجود آمدن اقلیم‌های متفاوت می‌گردد و این موضوع از لحاظ ارتباط با بحث توریسم بسیار حائز اهمیت است. از آن‌جا که تنوع اقلیمی و وجود عوارض طبیعی و توپوگرافی در مقایسه با یکتوختی، پتانسیل مهم توریستی به‌شمار می‌رود. از این لحاظ استان کردستان دارای جاذبه‌های متنوع و ارزشمندی است. بر اساس استانداردهای جهانی دمای مطلوب و مناسب برای جهانگردان در سطح جهانی بین ۲۰ تا ۲۵ درجه سانتیگراد می‌باشد. با توجه به میانگین دمای روزانه استان، از اواسط اردیبهشت تا اواسط مهرماه بهترین ایام برای جذب جهانگردان تفریحی تابستانه است. همچنین دوماهه اول سال نیز یعنی فروردین و اردیبهشت به علت بارندگی‌های زیاد و در نتیجه سرسبزی منطقه بهترین زمان برای برگزاری تورهای طبیعی و دیدار مسافران از طبیعت کردستان است. در فصل زمستان با توجه به سردی هوا و طول دوره یخبندان و با در نظر گرفتن شرایط خاص جغرافیایی و ارتفاع زیاد شهرهای استان و وجود ارتفاعات بلند، بارش‌های جوی زمستانه اغلب به صورت برف است که در این رابطه تعداد روزهای یخبندان در این ناحیه حائز اهمیت می‌باشد و از این حیث زمینه‌های بسیار مناسبی را برای ورزش‌های زمستانه به‌ویژه ورزش نشط‌بخش و هیجان‌انگیز اسکی روی برف به وجود می‌آورد.

ویژگی‌های فرهنگی

یکی از مهم‌ترین جاذبه‌های کردستان، ویژگی‌های فرهنگی آن است. این ویژگی‌ها عبارتند از: زبان، لباس، موسیقی، رقص، جشن‌ها، مراسم خاص و صنایع دستی. زبان مردم استان کردستان کردی است. زبان کردی همانند زبان فارسی یکی از زبان‌های گروه هند و اروپایی است که دارای قوانین خاص زبان از لحاظ دستوری و نوشتاری است. به علت وسعت زیاد مناطق کردنشین این زبان دارای لهجه‌های اصلی و زیرلهجه‌هایی می‌باشد که این تنوع لهجه از لحاظ حجم کلمات این زبان را غنی و وزن و لفظ آهنگین کلمات عرضه شعر و ادبیات و موسیقی کردی را متأثر و ثروتمند ساخته است.

شهرهای استان

دیواندره

در فاصله ۹۸ کیلومتری شمال سنندج واقع شده و دارای طبیعتی زیبا است.

جاذبه‌های گردشگری: غار باستانی کرفتو، منطقه سارال

سروآباد

این شهر بر سر راه سنندج به مریوان و در ۹۲ کیلومتری شرق سنندج قرار دارد. سروآباد دارای ویژگی‌های طبیعی جذابی است و روستاهای این شهرستان از بکرترین نواحی استان می‌باشند. زیباترین جلوه‌های طبیعی منطقه را به خصوص در فصل بهار در این نواحی می‌توان مشاهده کرد.

جاذبه‌های گردشگری: منطقه اورامان تخت و روستای اورامات.

قروه

این شهر در فاصله ۸۷ کیلومتری شمال شرقی سنندج و در مسیر همدان- سنندج قرار دارد. عوامل مؤثر در پیدایش این شهر، چشمه جوشان در شمال آن، رودهای متعدد و دشت حاصلخیزی است که تا قرن‌ها موجب حیات آن به صورت آبادی کوچکی بود. بعدها قرار گرفتن در مسیر راه ارتباطی شرق به غرب، سبب توسعه آن آبادی شد.

جاذبه‌های گردشگری: مقبره شهدای نازار، بقعه بابا گرگر، حمام قصلان، آثار صخره‌ای فرهادتاش، چشمه وینسار و باباگرگر.

کامیاران

شهر کامیاران در فاصله ۶۵ کیلومتری جنوب شهر سنندج واقع است. موقعیت مناسب شهر که در مسیر جاده کاروانی قدیمی شمال غرب به سمت جنوب غربی است، موجب رونق و توسعه شهر



رضا ونوقی / دریاچه زریوار

کامیاران شده است. بخش شرقی و شمال شرقی کامیاران کوهستانی است و دره‌های زیبا و خوش آب و هوایی دارد و در بخش جنوبی به دشت کرمانشاه متصل است.
جاذبه‌های گردشگری: بقعه پیر عکاشه، مقبره شیخ عباس کوماین، روستا و قلعه پالنگان و نقش برجسته اورامان که در دوره آشوریان ساخته شده است.

بیجار

این شهر در فاصله ۱۴۲ کیلومتری شمال شرقی سنندج و در مسیر راه سنندج به زنجان قرار گرفته است. در وجه تسمیه این شهر عده‌ای معتقدند که بیجار از واژه "بیدزار" یعنی محلی که درختان بید فراوان دارد گرفته شده است. این شهر به علت ارتفاع زیاد از سطح دریا به بام ایران نیز شهرت یافته است. فرش‌ها و گلیم‌های این منطقه بسیار معروف می‌باشند.
جاذبه‌های گردشگری: قلعه باستانی قمچای، بازار سرپوشیده و منطقه حفاظت‌شده بیجار.

بانه

شهر بانه در شمال غربی استان و هم‌جوار با مرز عراق و در فاصله ۲۴۲ کیلومتری شهرسنندج قرار دارد. ریشه کلمه بانه از کلمه کردی بان به معنای بلندی و ارتفاع می‌باشد. بانه یکی از شهرهای زیبای استان است که کوه آریابا به همراه جنگل‌های اطراف، زیبایی خاصی به شهر بخشیده است. امروز وجود پاساژ و مراکز خرید جدید کالا و اجناس خارجی به علت هم‌جواری با مرز، این شهر را تبدیل به یکی از شهرهای پرمسافر نموده است. به‌طوری که بیش‌تر مسافران با انگیزه خرید کالا و دیدن مناظر کوهستانی اطراف به این شهر مسافرت می‌کنند.
جاذبه‌های گردشگری: پارک دکانان و پیر مراد در دامنه کوه باباآریا، دریاچه سد بانه، غار شوی و تفریحگاه سورین.

سقز

این شهرستان در شمال غرب سنندج و هم‌مرز با استان آذربایجان غربی است.

ریشه کلمه سقز، "ساکز" می‌باشد که به قوم ساکاها نسبت داده می‌شود. این شهر یکی از شهرهای باستانی استان است و در طول تاریخ پیوسته در معرض حملات دولت آشور و روم باستان بوده و بیش‌تر آثار آن در زیر خاک مدفون است.
جاذبه‌های گردشگری: بازار قدیمی سقز، قلعه باستانی زیویه و دریاچه سد شهید کاظمی.

مریوان

شهرستان مریوان در غرب استان و شهر مریوان در فاصله ۱۲۵ کیلومتری شمال غربی سنندج واقع است. شهر امروزی مریوان در حدود یک قرن سابقه تاریخی دارد و یکی از شاهزادگان قاجار به نام فرهادمیرزا که کمی بیش از مشروطیت در این محل حکومت می‌کرد در مریوان قلعه‌ای بنا کرد که به دژ شاهپور مشهور است. شهر مریوان تا سال ۱۳۴۴ رسماً دژ شاهپور نامیده می‌شد. در متون قدیم نیز مریوان را مهروان متشکل از دو واژه "مهر" و "وان" به معنی جایگاه مهر نام برده‌اند. وجود دریاچه زریوار به همراه پوشش جنگلی مناسب و متوسط بارندگی ۸۰۰ میلی‌متر در سال این شهر را به یک ناحیه تفریحگاهی تبدیل کرده است. به علت هم‌مرز بودن این شهرستان با کشور عراق و ایجاد بازار مرزی باشماق بر ارزش گردشگری این شهر افزوده شده و تعداد مسافران آن همه‌ساله در حال افزایش است.

جاذبه‌های گردشگری: دریاچه زریوار، بازار مرزی باشماق و بازار شهر.

سنندج

شهر سنندج، مرکز استان کردستان در فاصله ۵۱۲ کیلومتری جنوب غرب تهران قرار گرفته است. این شهر در سال ۱۰۴۶ ه.ق در زمان حکومت سلسله صفویه و در دوران شاه صفی و توسط سلیمان خان اردلان ساخته شده است. نام سنندج معرب شده "سنه‌دژ" است که هم‌اکنون نیز مردم شهرهای دیگر استان سنندج را همان "سنه" عنوان می‌نمایند. سنندج به علت مرکزی در گذشته دارای مساجد ابنیه و عمارات و بازار قدیمی می‌باشد که هم‌اکنون بیش‌ترین تعداد جاذبه‌های این شهر را تشکیل می‌دهند.



عمارت آصف (خانه کرد) بزرگترین موزه مردم‌شناسی مردم کرد در خاورمیانه

این عمارت یکی از قدیمی‌ترین بناهای موجود در شهر سنندج است و بر اساس شواهد و شیوه معماری احتمالاً احداث بنای اولیه آن (که بخش عمده ضلع شمالی عمارت را در برمی‌گیرد) مربوط به دوره صفویه می‌باشد. قسمت‌های دیگر در دوره قاجاریه و اوایل پهلوی تکمیل شده است. هرچند عمارت آصف نام خود را از آصف دیوان گرفته است، اما نام بانی اولیه آن را خانواده معتمد هاشمی‌ها می‌دانند و احتمالاً میرزا محمد رضای وزیر (پدر آصف دیوان) آن را تملک نموده و سپس در زمان آصف دیوان با الحاق سردر ورودی بخش‌های شرقی و غربی، عمارت شکوه نهایی خود را به‌دست آورده و از این رو به عمارت آصف مشهور است.

مجموعه عمارت آصف حدود چهار هزار متر مربع مساحت دارد و علاوه بر سردر و دالان ورودی و اتاق تقسیم آب دارای چهار حیاط است که عبارتند از: حیاط بیرونی (اصلی)، حیاط اندرونی، مستخدمین و حیاط مطبخ.

حیاط بیرونی (اصلی)

دارای پلانی مستطیل‌شکل و یک ایوان می‌باشد که یادآور معماری سبک اصفهانی است. در داخل حیاط آب‌نمای بزرگی در مقابل تالار اصلی قرار گرفته و در کنار آن باغچه بزرگی وجود دارد که به چهار بخش تقسیم شده است. در ضلع شمالی این حیاط، تالار اصلی با ایوان ستون‌دار چوبی و سرستون‌های مقرنس‌کاری قرار دارد، تالار اصلی به فرم چهارطاقی است و گنبدی آن را مسقف نموده است. در ضلع جنوبی فضای گنبدخانه، اروسی پرکاری با طرح هندسی و گره چینی تعبیه شده که در نوع خود در منطقه غرب کشور کم‌نظیر است.

حیاط مستخدمین

در ضلع جنوبی مجموعه، در کنار دالان ورودی، حیاطی با فضاهایی در پیرامون آن وجود داشته که متأسفانه در سه چهار دهه اخیر تخریب شده است. ظاهراً از

جاذبه‌های گردشگری: مسجد جامع، مجموعه پارک تفریحی آبیذر، بازار سنندج، خانه کرد (عمارت آصف)، موزه سنندج، عمارت خسروآباد، عمارت وکیل، عمارت مشیر دیوان، حمام خان، امامزاده هاجر خاتون، امامزاده پیر عمر و قرآن نگل.

صنایع دستی و سوغات

صنایع دستی استان بخشی از فرهنگ مردم استان کردستان است که بر اساس نیاز و خلاقیت در طی زمان شکل گرفته است. مهم‌ترین صنایع دستی استان عبارتند از: نازک‌کاری، قالی و گلیم، نساجی سنتی یا جولائی، کلاش و آلات موسیقی.



عمارت خسروآباد



حمام

یکی از ویژگی‌های بارز این عمارت، وجود حمامی بسیار زیباست که در جنوب غربی مجموعه واقع شده است. حمام دارای بخش‌های سردر، راهرو، حمام سرد (سربینه)، حمام گرم، خزینه، تون، منبع آب اضافی و سرویس بهداشتی و خلوتی است. از ویژگی‌های بارز حمام وجود ستون‌های سنگی حجاری شده است که به صورت طنابی شکل در بدنه و مقرنس در سرستون‌ها تزئین شده است. همچنین تزئینات پرکار آهک بری در تمام بخش‌های حمام از ویژگی‌های بارز آن است. طرح‌های متنوع گل و بوته و به‌ویژه هندسی از تزئینات آهک‌بری حمام است که به‌طور کامل مرمت شده است.

نحوه آبرسانی

این مجموعه از یک رشته قنات که از غرب شهر سنجق توسط تنبوشه‌های سفالی (در بعضی بخش‌ها) و لوله‌های فلزی جدید جاری است، تأمین می‌شود. برای تنظیم و تقسیم مناسب آب، فضایی در کنار دالان ورودی ساخته شده که به اتاق تقسیم آب معروف است. هم‌اکنون آب‌نماهای حیاط بیرونی (اصلی)، اندرونی، مطبخ و حیاط مستخدمین (نگارخانه و رواق) فعال است و زیبایی چشمگیری به مجموعه بخشیده است.

فضاها و غرفه‌های نمایشی موزه: نگارخانه و حیاط ورودی، حمام، غرفه‌های زندگی شهری، مکتب‌خانه، قالی‌بافی، زیورآلات، بخش کشاورزی، غرفه‌های مشاغل و فنون، بخش اسناد و عکس‌های تاریخی، اتاق خان، بخش پوشاک، غرفه شکار، غرفه‌های صنایع دستی، غرفه زندگی روستایی، بخش مطبخ، کتابخانه، مرکز اسناد و غرفه آثار استاد بهزادیان.

بخشی از آن به‌عنوان زورخانه استفاده می‌شده، در بررسی ساخت و سازهای جدید که در این بخش انجام شد بقایای حوض آب و احداثات معماری به دست آمد و بر اساس نقل قول‌ها محل ساختمانی جدا از عمارت آصف (ساختمان اصلی) بود. این عمارت مربوط به خانواده اردلان و به نام منزل علی‌خان سرهنگ معروف بوده است که در سال ۱۳۲۰ هجری قمری به حیاط بیرونی مجموعه عمارت آصف الحاق گردید و به صورت میان‌دروازه، اتاق نگهداری، درباری و حیاط بیرونی تبدیل شده است.

حیاط مطبخ

در کنار حیاط مستخدمین در گوشه ضلع جنوبی عمارت، حیاط کوچک‌تری قرار دارد که به حیاط مطبخ معروف است. این حیاط مستطیل شکل و دارای آب‌نمایی سنگی است. فضای مطبخ (آشپزخانه) با طاق و تویزه مسقف شده است. معماری این فصل (به ویژه بخش مطبخ) نشانه‌هایی از همزمانی با تالار اصلی مجموعه که مربوط به دروه صفوی است را دارد.

حیاط اندرونی

در ضلع شمالی عمارت حیاط اندرونی واقع شده که در اوایل دوره پهلوی و بر اساس معماری بومی منطقه که ایوان ستون‌دار مشخصه آن است، در سه طبقه ایجاد شده است. فضاها در سه طبقه که شامل زیرزمین و ایوانی با شش ستون چوبی و تزئینات گچ بری و سرستون‌هایی به شیوه کورنتی ساخته شده است و یک ایوان سنتی‌دار کوچک‌تر در دو طبقه، با راه پله‌ای مقابل ایوان اصلی قرار داده شده است.